

miljoforvaltningen@miljo.goteborg.se

Yttrande gällande Göteborgs Stads energiplan 2022–2030 (ert diarienummer MKN-2021-10533)

Lämnat av Liseberg AB

Liseberg AB (Liseberg) har tagit del av remissversionen av "Göteborgs Stads energiplan 2022–2030" som inkom den 17 juni 2021.

Liseberg har granskat remissversionen och svarar härmed på aktuella frågor enligt nedan.

1. Vilka övergripande synpunkter har ni på energiplanens innehåll och struktur?

Liseberg anser att energiplanens innehåll och struktur är tillfredsställande. Planen känns väl genomarbetad och informativ. Bedömningen är att de flesta åtgärder är relevanta och effektiva.

Liseberg anser vidare att bolaget inte bör omfattas av åtgärd 4.1 och 4.5. Liseberg har ett pågående arbete för att omhänderta frågor kopplade till produktion av solenergi, och det bedöms som mer värdeskapande att Liseberg fortsätter arbeta enligt intern plan. Bland annat planerar Liseberg att anlägga solpaneler på taket till den nya vattenparken. Bolaget kommer också upprätta en egen inköps- och energiförsörjningsstrategi där eventuell framtida utveckling av solenergi ska utvärderas. Nuvarande verksamhet (nöjesparken) bedöms i stort inte passa för produktion av solenergi, eftersom verksamheten är i ständig förändring (byggnader uppförs/ändras/rivs kontinuerligt) och för att Liseberg i dagsläget har begränsade resurser att driva och underhålla solcellsanläggningar.

Det finns också tre åtgärder som Liseberg bedöms påverkas av indirekt. Dessa är 7.3, 7.4 och 7.6. Generellt är det viktigt vid införande av åtgärder att analysera effekterna bland annat för att säkerställa att resultatet av åtgärden inte slår onödigt hårt mot vissa verksamheter.

Se även punkt 7.

2. Vilka detaljerade synpunkter har ni på åtgärderna?

För detaljerade synpunkter se bilaga 2.

3. Vilka ser ni som de mest avgörande faktorerna för att planen ska leda till handling?

- Tillgängliga resurser såsom rätt kompetens, tid för möten, utredningar, planering och genomförande samt finansiering.
- Kontinuerligt fokus från politiken och staden i övrigt att genomföra åtgärderna i energiplanen, inte minst genom uppdrag och mål i Göteborgs Stads årliga budget. Viktigt att hålla frågorna aktuella och levande genom hela planens giltighetstid.
- Balans mellan gemensam styrning från staden och frihet för respektive verksamhet att själva bestämma tillvägagångssätt och genomförande av energiplanen.
- Regelbunden och förutsägbar uppföljning/rapportering, det vill säga i god tid tydligt kommunicera när uppföljning ska göras. Viktigt att uppföljning sker vid samma tidpunkt på året för att ge möjlighet till planering. Rapporteringen bör ske via företags-/förvaltningsledning eller nämnd/styrelse i respektive verksamhet.
- Erbjudna möjlighet till utbildning, kommunikationsmaterial och systemstöd.
- Uppdatera åtgärder vid behov.

4. Vilka övriga åtgärder kommer ni att genomföra som planen bör kompletteras med, och vad bedömer ni att dessa kommer att kosta er att genomföra?

Energiplanen blir ett komplement till Lisebergs befintliga arbete med energifrågor utifrån egna mål, styrdokument och lagstiftning. Inget av detta behöver inkluderas i energiplanen.

5. Uppskatta era kostnader för de åtgärder ni ska bidra till att genomföra enligt energiplanen. Fyll i kostnaderna i bilaga 3, uppdelat på följande tre kategorier:

- a) Inom ram**
- b) Inom ram med konsekvenser**
- c) Utökad ram.**

För uppskattade kostnader se bilaga 3.

Generellt är det svårt, och i vissa fall omöjligt, att i dagsläget uppskatta vilka kostnader som respektive åtgärd kommer innebära för Liseberg. Dels för att planering av åtgärder normalt sker årsvis i samband med budgetprocessen, dels för att det är svårt att utläsa vad som ingår i varje föreslagna åtgärd i energiplanen (till exempel är det enbart kostnaden för en föreslagen utredning som ska redovisas eller är det även eventuella åtgärder till följs av utredningen?).

Liseberg vill vara tydliga med att bilaga 3 innehåller uppskattningar utifrån vår tolkning av respektive åtgärd. Beroende på i vilket sammanhang de uppskattade kostnaderna ska presenteras eller användas behöver angivna kostnader kompletteras med förklaringar och kommentarer.

De flesta av de föreslagna åtgärderna för Liseberg bedöms ligga inom ram, förutom 4.1 och 4.5 som Liseberg inte bör omfattas av. Med *inom ram* avses att det finns ett befintligt (pågående) arbete för att omhänderta åtgärderna i energiplanen och att de därmed ingår i verksamhetens budget. Om det däremot visar sig att en åtgärd omfattar mer än det vi bedömt, kommer detta sannolikt inte ligga inom ram och därmed få en större påverkan på verksamheten. I vissa fall har vi gjort bedömningen att åtgärden ligger inom ram men det finns ingen uppskattad kostnad för att genomföra åtgärden. Det betyder inte att åtgärden inte innebär en kostnad för verksamheten, utan bara att det inte går att uppskatta kostnaden i dagsläget.

Till skillnad från många andra verksamheter i staden är Liseberg ett affärsdrivande bolag. Den ekonomiska ramen styrs av kommersiella förutsättningar och definieras i en årlig finansiell budget. Liseberg balanserar investeringar och driftkostnader för den hållbara omställningen (inklusive energifrågor) mot andra krav och prioriteringar i bolagets ägardirektiv. Det finns inget utrymme för Liseberg att utöka ramen annat än genom styrelsens årliga budgetbeslut.

Med utgångspunkt från ovanstående tolkar Liseberg fråga 5 enligt följande:

- a) "Inom ram" tolkas "Inom budget" det vill säga åtgärder och insatser i linje med de föreslagna åtgärderna i energiplanen som Liseberg genomför inom ordinarie verksamhet eller utifrån egna hållbarhetsmål.
- b) "Inom ram med konsekvenser:" tolkas "Inom budget med konsekvenser" det vill säga åtgärder och insatser till följd av åtgärderna i energiplanen som innebär omprioriteringar, förhöjda driftkostnader eller investeringar utifrån utökande krav, åtgärder och/eller nya arbetssätt.
- c) "Utökad ram:" Ej relevant. Se förklaring ovan.

Effekten av och möjligheterna att externt finansiera vissa av åtgärderna till exempel genom externa bidrag och samarbeten har inte utvärderats.

6. Vilka behov kan ni se och exempel på åtgärder som behöver genomföras i samarbete mellan olika förvaltningar och bolag (utöver de åtgärder er egen nämnd eller styrelse behöver genomföra, se fråga 4). Vilka utmaningar finns idag för att få till ett sådant samarbete?

Exempel på behov och åtgärder i samarbete och generellt är:

- information om vilka medel som finns att söka för olika energiprojekt (extern finansiering) samt stöd och rådgivning under hela processen (exv. genom Miljöförvaltningen),
- gemensamma krav i samband med inköp och upphandling inkl. uppföljning av leverantörer (exv. genom förvaltningen för Inköp och upphandling),
- tillgång till gemensamt utbildnings- och kommunikationsmaterial (exv. genom Miljöförvaltningen), samt
- eventuellt tillgång till gemensamt systemstöd som underlättar arbetet.

Lisebergs verksamhet skiljer sig betydligt från annan verksamhet inom staden och de åtgärder vi planerar kommer i stor utsträckning genomföras på egen hand. Samarbeten kommer ske internt mellan bolagets olika funktioner och gästverksamheter för att hitta hållbara lösningar. I vissa fall kommer även samarbeten med externa aktörer behövas. Det kan vara aktörer både inom och utom stadens verksamheter.

Den viktigaste utmaningen för att få till bra samarbeten bedöms vara tillgängliga resurser (rätt kompetens, tid för möten, utredningar, planering och genomförande samt finansiering).

7. Har ni några övriga synpunkter på energiplanen?

Åtgärder

I dagsläget är det lätt att energieffektiviseringsåtgärder prioriteras bort i exempelvis budgetförhandlingar på grund av lång återbetalningstid. Lång återbetalningstid representerar bara ett värde i investeringskalkylen, exempelvis miljö- och klimatnyttan är ett annat värde som ofta inte prioriteras lika högt. Om det är möjligt att från stadens sida skapa förutsättningar för stadens verksamheter att beräkna investeringars lönsamhet (till exempel energieffektiviseringar) med större fokus på fler parametrar än exempelvis återbetalningstid är bedömningen att det skulle skapa bättre förutsättningar för investeringar både kopplat till energiomställningen och omställningen till ett mer hållbart samhälle i övrigt.

Utöver fokus på tekniska lösningar för energieffektiviseringar behöver omställningen som energiplanen syftar till även inkludera åtgärder i energiplanen med fokus på beteendefrågor, såsom information/utbildning av anställda, brukare och invånare i Göteborgs Stad i syfte att minska energianvändningen.

Översikt och koppling andra styrande dokument

Det bör finnas en tydlig koppling mellan energiplanens åtgärder och angivna uppdrag och mål i Göteborgs Stads årliga budget.

Energiplanen bör kompletteras med en översiktlig tabell där alla åtgärder framgår i nummerordning med målår och vem/vilka som omfattas. Lägg också till en korsreferens till miljö- och klimatprogrammets mål, delmål och strategier för att lättare förstå hur allt hänger ihop och hur åtgärderna i energiplanen bidrar till uppfyllande av miljö- och klimatprogrammet.

Västtrafiks roll

Hållbar, tillgänglig och välfungerande kollektivtrafik är avgörande för att minska resor med bil. Saknar generellt fokus på Västtrafiks roll i arbetet att nå energiplanens syfte att minska klimatpåverkan från transporter.

Definitioner

Lägg till definition av vad som menas med:

- Alla byggande styrelser och nämnder.
- Alla styrelser och nämnder som bygger och förvaltar

Jämför med förklaringen av "alla fastighetsägande bolag (styrelser?) och nämnder" på s. 18.

Övrigt

På s. 57-58 refereras det till fel figurer. I texten på s. 57 refereras det till figur 24 respektive figur 25, men på s. 58 är det figur 23 respektive 24 som finns presenterade med det beskrivna materialet. Verkar även vara fel hänvisat till figurerna i avsnittet Transporter s. 58-59.

Med vänliga hälsningar

Sonja Jonasson

Miljöspecialist

Liseberg AB

Bilagor

Bilaga 1 Styrelseprotokoll möte 2021-09-20

Bilaga 2 Detaljerade synpunkter åtgärder

Bilaga 3 Uppskattade kostnader åtgärder

Bilaga 2 - Detaljerade synpunkter åtgärder

Åtgärdsrubrik	Synpunkter per åtgärd (skriv först vilken av åtgärderna kommentaren avser ex. 1.1; 1.2 osv.)
1. Flexibelt och kapacitetssäkert energisystem	Inga synpunkter.
2. Energieffektivisering av den kommunala sektorn	<p>2.1: Åtgärden bedöms relevant och effektiv.</p> <p>För Liseberg bedöms åtgärden vara omhändertagen/pågående.</p> <p>2.2: Åtgärden bedöms relevant och effektiv.</p> <p>För Liseberg bedöms åtgärden vara omhändertagen/pågående.</p> <p>2.3: Åtgärden bedöms relevant och effektiv.</p> <p>För Liseberg bedöms åtgärden vara omhändertagen/pågående.</p> <p>2.7: Åtgärden bedöms relevant och effektiv.</p> <p>Definiera vad som avses med ”Alla byggande styrelser och nämnder”.</p> <p>Definiera vad som menas med ”nybyggnation”. På Liseberg finns många olika typer av byggnader. Åtgärden bedöms relevant att genomföra för nyproduktion över en viss storlek, men det bedöms inte rimligt eller värdeskapande att göra för mindre byggnader.</p> <p>Förtydliga om åtgärden innebär utökade krav utöver det som krävs utifrån tillämplig lagstiftning och vid ansökan om bygglov.</p> <p>2.8: Åtgärden bedöms relevant och effektiv.</p> <p>För Liseberg bedöms åtgärden vara omhändertagen/pågående.</p>
3. Energieffektivisering av den privata sektorn	Inga synpunkter.

Bilaga 2 - Detaljerade synpunkter åtgärder

<p>4. Förnybar el</p>	<p>4.1: Åtgärden bedöms generellt vara relevant och effektiv. Däremot bör Liseberg ej omfattas av denna åtgärd.</p> <p>Liseberg har ett pågående arbete för att omhänderta frågor kopplade till produktion av solenergi, och det bedöms som mer värdeskapande att Liseberg fortsätter arbeta enligt intern plan.</p> <p>Bland annat planerar Liseberg att anlägga solpaneler på taket till den nya vattenparken. Bolaget kommer också upprätta en egen inköps- och energiförsörjningsstrategi där eventuell framtida utveckling av solenergi ska utvärderas.</p> <p>Nuvarande verksamhet (nöjesparken) bedöms i stort inte passa för produktion av solenergi, eftersom verksamheten är i ständig förändring (byggnader uppförs/ändras/rivs kontinuerligt) och för att Liseberg i dagsläget har begränsade resurser att driva och underhålla solcellsanläggningar.</p> <p>4.5: Åtgärden bedöms generellt vara relevant och effektiv. Däremot bör Liseberg ej omfattas av denna åtgärd av samma anledningar som anges i 4.1.</p>
<p>5. Förnybar och återvunnen värme</p>	<p>Inga synpunkter.</p>
<p>6. Förnybar och återvunnen kyla</p>	<p>6.2: Åtgärden bedöms relevant och effektiv.</p> <p>För Liseberg bedöms åtgärden vara omhändertagen/pågående.</p> <p>Definiera vad som avses med ”Alla styrelser och nämnder som bygger och förvaltar fastigheter”.</p> <p>Angående egenproducerad solel, se kommentarer till punkt 4 ovan.</p>
<p>7. Energieffektiva och fossilfria resor och transporter</p>	<p>7.1: Åtgärden bedöms relevant och effektiv.</p> <p>För Liseberg bedöms åtgärden vara omhändertagen/pågående.</p> <p>Majoriteten av Lisebergs arbetsfordon drivs på el (cirka 75 fordon, framför allt mopeder och små elbilar som exempelvis Goupil Elbil). Cirka 30 arbetsfordon drivs på diesel. Allt eftersom arbetsfordon byts ut ska fossildrivna alternativ fasas ut till förmån för fossilfria.</p> <p>Möjlighet finns att tanka befintliga dieselfordon med fossilfri diesel, men det är enligt leverantör oklart hur</p>

	<p>tillgången kommer att se ut framöver i och med att det förutspås en brist på HVO100 som har producerats utan innehåll av exempelvis palmolja från oklart ursprung.</p> <p>Göteborgs Stad har tillsammans med resten av Sverige en utmaning att säkra tillgången på fossilfria diesellalternativ framöver.</p> <p>7.3 och 7.4: Generellt ställer sig Liseberg positiva till att se över och utveckla trängselskatten, parkeringsavgifter och andra åtgärder för att minska antalet fordon i Göteborgs Stad, men innan detta sker behöver effekterna analyseras så att detta inte slår onödigt hårt mot vissa verksamheter.</p> <p>Utöver gods- och varutransporter till och från Liseberg reser många av Lisebergs besökare till parken med bil, framför allt de som inte kommer från Göteborg. Dessa gäster betalar redan en hög parkeringsavgift under parkbesöket. En högre trängselskatt bedöms inte leda till att fler gäster väljer att resa på annat sätt än med bil.</p> <p>Liseberg ser att utökad trängselskatt/parkeringsavgifter kan få negativa effekter för den egna verksamheten och för parkens gäster, vilket i sin tur kan medföra en negativ påverkan på den turistekonomiska effekten som Liseberg bidrar till i staden.</p> <p>7.5: Åtgärden bedöms relevant och effektiv.</p> <p>Måläret bör dock tidigareläggas.</p> <p>Åtgärden bedöms omhändertagen/pågående.</p> <p>För Liseberg är det svårt att utöka antalet cykelparkeringar för gäst i anslutning till den Norra entrén, eftersom det saknas egenägd markyta. Det finns behov av att samordna aktörer runt Korsvägen för att få till fler cykelparkeringar. Samordning genom Trafikkontoret hade skapat förutsättningar att gemensamt, över verksamhetsgränser, anlägga cykelparkeringar.</p> <p>7.6: Generellt ställer sig Liseberg positiva till att se över och utveckla användandet av miljözon 3 i stadsmiljö för att minska antalet fordon i Göteborgs Stad, men innan detta sker behöver effekterna analyseras så att detta inte slår onödigt hårt mot vissa verksamheter. Se även kommentarerna till 7.3 och 7.4.</p>
--	--

Bilaga 2 - Detaljerade synpunkter åtgärder

8. Utökad tillgång till laddplatser och fossilfria bränslen	8.2: Åtgärden bedöms relevant och effektiv. För Liseberg bedöms åtgärden vara omhändertagen/klar.
9. Koldioxidinfångning och lagring	Inga synpunkter.